教育部人文社会科学重点研究基地刊物
中文社会科学引文索引（CSSCI）来源集刊

藏学学刊

བོད་རིག་པའི་དུས་དེབ།

JOURNAL OF TIBETOLOGY

总第31辑
2024（2）

四川大学中国藏学研究所 编

中国藏学出版社

目　录

西藏山南乃东区结巴乡桑嘎村带柄铜镜的调查
……………西藏自治区文物保护研究所　西藏大学中华民族共同体研究院 / 1
天宝十二载封常清伐大勃律行军史事考 ……………………………… 杜二雄 / 12
西藏西部早期石窟壁画中的佛幡图像研究 …………………………… 卢素文 / 30
绰普译师·强巴贝（1172—1236 年）生平事迹考
………………………………………………………… 尕藏加洋　桑吉卓玛 / 49
萨迦班智达贡噶坚赞所造《致十方诸佛菩萨书》译考
…………………………………………………………… 贾学锋　朱宣锦 / 66
明封大善法王星吉班丹考论 ………………………………………… 王小红 / 91
三部塔尔寺志书跋文初探 ……………………………………………才让措 / 109
16—19 世纪中国西藏对克什米尔羊绒贸易研究——以西喜马拉雅地区政局演变为中心 ………………………………………………………………刘煜泽 / 125
清末藏事改革中英国的干涉及其侵藏政策的变化 …………………朱明杰 / 144
巴塘华西学校地理学教科书的初步研究 …………………………魏毅　旦正 / 164

国民政府时期康定的城市管理及内涵（1939—1944 年）
…………………………………………………………………………王梓杨 / 180
中国式现代化的共同富裕维度——基于西藏视角的分析和考察
…………………………………………………………………………阴海燕 / 199
从结构、主题、人物到作者 :《格萨尔》与《斯杰》共同特征的初步调查
……………………………………［英］查尔斯 · 兰博　著　吉多加　译 / 214

摘要 ………………………………………………………………………………… / 235

Table of Contents

Investigation of a Handled Bronze Mirror in Samkhar Village, Kyepa Township, Nedong District, Lhokha Prefecture, Tibet 1
Institute for Conservation and Research of Cultural Relic of Tibet
Institute of Chinese National Community, Xizang University

Research on the Military Campaign of Feng Changqing Against Baltistan in the Twelfth Year of Tianbao, Tang Dynasty 12
Du Erxiong

A Study of Buddhist Banner Images in Early Cave Murals of Western Tibet 30
Lu Suwen

A Textual Research on the Life of Khro phu Lo tsā ba Byams pa'i dpal (1172-1236) 49
Kalsang Jamyang and Sangya Drolma

Annotated Translation of *The Letter to the Buddhas and Bodhisattvas of the Ten Directions* Composed by Sa skya Paṇḍita Kun dga' rgyal mtshan 66
Jia Xuefeng and Zhu Xuanjin

A Study of Seng ge dpal ldan, the "Great Virtuous Dharma King" Conferred by the Ming Dynasty 91
Wang Xiaohong

A Preliminary Study of Three Chronicles of Kumbum Monastery 109
Tsering Tso

Shawl-wool Trade and Political Evolution in the Western Himalayas Between the 16th and 19th Centuries 125
Liu Yuze

British Intervention, Changes in Its Tibet-Invasion Policy, and the Reform of Tibet in the Late Qing Dynasty 144
Zhu Mingjie

A Preliminary Study on the Geography Textbook at Batang Huaxi School 164
Wei Yi and Tandzi

Urban Management of Kangding (1939-1944) during the Period of the Republic of China 180
Wang Ziyang

The Common Prosperity of Chinese Modernization —— An Analysis from the Perspective of Tibet 199
Yin Haiyan

Tibet's Other Epic: A Tentative Investigation of Common Features in the Gesar Cycle and the Bonpo *Gzi brjid* 214
Charles Ramble, Chinese translation by Chakdor Gyal

ABSTRACTS 235

萨迦班智达贡噶坚赞所造《致十方诸佛菩萨书》译考

贾学锋　朱宣锦

内容摘要：萨迦班智达文集中有大量书信类文章，《致十方诸佛菩萨书》是其中比较重要的一篇。萨班在此文中对自己在《三律仪差别论》中提出的有关三律仪的佛学观点进行补充和解释，回应当时藏传佛教界的一些批评和质疑。本文对《致十方诸佛菩萨书》进行汉译，对文本的基本内容、写作背景等进行分析，探讨它与《三律仪差别论》的关系。

一、文本基本情况及相关问题

《致十方诸佛菩萨书》（ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཞུ་བའི་འཕྲིན་ཡིག）是藏传佛教史上学识渊博、精通五明的高僧萨迦班智达贡噶坚赞（ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ། 1182—1251 年）所写的一篇短文。此文主体是七字一句的偈颂体，全文约 9000 字；萨班文集没有说明写作时间和地点。据美国藏学家杰里得・道格拉斯・罗敦

（Jared Douglas Rhoton，1941—1993 年）考证，这封信大约写于 1232 至 1244 年间[1]。此文在不同版本的萨迦班智达文集中均有收录。笔者的翻译主要以 1992 年西藏藏文古籍出版社出版的《萨班贡噶坚赞全集（上中下三册）》[2] 中的下册为主，同时也比对中国藏学出版社出版的《先哲遗书・萨迦五祖全集对勘本》[3]《萨迦五祖文集》[4] 等的相关原文。

（一）版本基本情况

目前查到《致十方诸佛菩萨书》最早的版本是德格木刻版《萨迦五祖文集》[5]，其中萨班文集三函，107 篇，共 906 叶。此文在 ན 函（第 3 函），木刻本 15 叶。此木刻本之前的版本情况尚不清楚。

1992 年西藏藏文古籍出版社以德格木刻本为底本，按照原书次序编辑出版三卷本《萨班贡嘎坚赞全集》，此文收录在下册中。2007 年百慈藏文古籍研究室编辑整理，中国藏学出版社出版的《先哲遗书・萨迦五祖全集对勘本》，此文收录在全集第十三册《萨班贡嘎坚赞文集》（第 1 册）。此套文集汇集德格版和夏鲁寺、鲁普寺（ལུ་ཕུ་དགོན）等康区、卫藏等多地收集的版本[6]。至于此文集中的《致十方诸佛菩萨书》是以哪个版本为主，出版前言中没有详细说明。但比对全文，可以看出此文集中的《致十方诸佛菩萨书》与德格版并无二致[7]。2015 年萨迦文化研究室整理、中国藏学出版社整理出版的《萨迦五祖文集》，也以德格木刻本为底本。此文收录在第十九卷[8]。

（二）写作背景

萨班一生勤于著述，著作等身，建树颇多，如《萨迦格言》（ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད）、《量理宝藏论》（ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར）等口碑极佳，影响很大。但《三律仪差别论》（སྡོམ་པ་གསུམ་གྱི་

1 Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, Victoria R.M. Scott, Albany: State University of New York Press, 2002: 241.

2 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་སྨད་ཆ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1992: 107-135.

3 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2007: 363-390.

4 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་གོང་མ་རྣམ་ལྔའི་བཀའ་འབུམ་པོད་བཅུ་དགུ པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2015: 100-125.

5 སྡེ་དགེ་པར་ཁང་ཆོས་མཛོད་བཀྲ་ཤིས་སྒོ་མང་གི་དཀར་ཆག་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བཀོད་པ་ཤེས་བྱའི་སྒོ་འཕར་ཡངས་པོར་འབྱེད་པའི་གསེར་གྱི་ལྡེའུ་མིག་པོད་བཞི་པ། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2005: 218.

6 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 2.

7 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 363-390.

8 ས་སྐྱ་གོང་མ་རྣམ་ལྔའི་བཀའ་འབུམ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2015: 100-126.

རབ་ཏུ་དབྱེ་བ）一经完成即在当时藏传佛教界引起很大反响，甚至引来批评非议之声。因为萨班在这部论著中对当时佛教在密法传授、灌顶以及善住、护摩、火供、七期、中阴、颇瓦等见修行方面与佛法不相符之处进行尖锐的批评和破斥，揭示迷乱，破斥邪法。就此问题的来龙去脉和具体情况，萨班曾在《三律仪差别论自注》（སྡོམ་གསུམ་རང་མཆན་འགྲེལ་མེད）中做过详细说明：

> 其后圣人无著（ཐོགས་མེད། 约 4—5 世纪）者，闻法于弥勒菩萨，复广弘彼之教法。因人们智愚不等，故自弥勒菩萨后，佛教屡有兴与衰。其后于雪域之地，广译佛教之经典。正值佛教兴盛时，朗达玛灭佛，其后诸多邪法兴。彼时法王益西沃（ཡེ་ཤེས་འོད། 947—1019 年），派圣人仁青桑布（རིན་ཆེན་བཟང་པོ། 958—1055 年），赴迦湿弥罗求法。得文殊菩萨加持，将往昔未有经典，进行翻译且修订。又著《辨法及非法》，灭除一切之邪法。彼之弟子喜哇沃（ཞི་བ་འོད། 约 10 世纪），亦撰《破斥邪密论》（སྔགས་ལོག་སུན་འབྱིན་པ）。此二圣人离世后，因有邪法复盛行，译师桂·枯巴拉孜（འགོས་ཁུག་པ་ལྷས་བཙས།），亦撰《破斥邪法论》，辨明法以及非法。自彼时开始直至萨迦法王（ཆོས་རྗེས་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ）[9] 住世前，鲜闻修习邪法者。其后诸多邪法兴，皆与佛之教言违：所谓亥母之加持（ཕག་མོའི་བྱིན་རླབས），梦中所作发心（སེམས་བསྐྱེད་རྨི་ལམ་མ）等，顿起观修本尊神（ཡི་དམ་བསྒོམ་པ་དཀྲོངས་བསྐྱེད），以及唯一白法（དཀར་པོ་ཆིག་ཐུབ）等。于此智者虽不喜，盛行于世不能遮。缺少学识之愚人，虽易接受此行为，自诩为智者之人，同样效法此行为，如寓言兔子惊“加”（ཆལ）。若如是邪法盛行，对佛教有无损恼，智者须察而言明。若对佛教无损恼，外道等之诸邪法，如何损恼于佛教？若余邪法损佛教，如是邪法何无害？纵对佛教有损恼，亦不应理行破斥，于外道及声闻等，又何需进行破斥？若彼等损恼佛教，是故智者破斥之，损恼佛教之邪法，智者

9　萨班在此文中所说“ཆོས་རྗེས་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ”，并未具体说明是哪位萨迦法王。笔者推测应该是萨迦派第三代祖师扎巴坚赞（གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། 1147—1216 年）。

理应破斥之。[10]

萨班在这段话中对西藏佛教中流行的亥母的加持等不符合佛教教理的见地与行为，说明他破斥邪法的原因。

萨班还强调他写作《三律仪差别论自注》的原因是为了利益佛教，弘扬正法，护持众生："我摄受众生，非为财货与眷属。为了利益佛教，我做如此宣说。"[11] 尽管如此，仍有很多人并不认可他写作此书的动机和观点，甚至持有批评和反对意见。这种情况在萨班写作伊始就已出现。对此，果让巴·索南僧格（ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ 1429—1498 年）在《三律仪差别论注疏·显明佛经密意》（སྡོམ་པ་གསུམ་གྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་རྣམ་བཤད་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་དགོངས་པ་གསལ་བ）中说：

> 萨迦法王之后，出现梦中发心等一些邪法。希望对此进行破斥而写作此论（指《三律仪差别论》，笔者注）。写作至大约一半时，桑擦索南坚赞（ཟངས་ཚ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན། 1184—1239 年）等听到西藏的一些佛教徒说"萨班因贪嗔而写作此书，这会成为前来听法众人的违缘"的言论。因此桑擦索南坚赞等到萨班面前说：这些贪嗔的话会损坏我们的事业，请您不要写作此书。起初，萨班答应了，说："这不是为了求名，也不是因为傲慢，是为了利益佛法。因为大家都不高兴，只好作罢"。那天晚上，他梦到一个金光灿灿的佛像在污秽的地

10 藏文原文为：དེ་ནས་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། མི་ཕམ་མགོན་པོ་ལ་གསལ་ནས་ནི། །དེ་ཡི་གཞུང་ལུགས་དར་བར་མཛད། དེ་ཡི་རྗེས་ལ་མཁས་པ་དང་། །སློབ་པོ་རྣམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས། །བསྟན་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་དུ་མ་བྱུང་། །ཕྱི་ནས་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདི་རུ། །སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལེགས་པར་བསྒྱུར། །དེ་ནས་བསྟན་པ་དར་བའི་ཚེ། །རྒྱལ་པོ་དར་མས་བསྟན་པ་བསྣུབས། །དེ་རྗེས་ཆོས་ལོག་དུ་མ་འཕེལ། །དེ་ཚེ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད། །ཆོས་རྒྱལ་དེ་ཡིས་སྐྱེས་བུ་མཆོག །རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ཁ་ཆེར་བརྫངས། །འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་བྱིན་བརླབས་པའི། །མཁས་པ་དེ་ཡིས་སྟོན་མེད་པའི། །ཆོས་རྣམས་ཕལ་ཆེར་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་རྣམ་འབྱེད་པ། །ཞིས་བྱའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་ནས་ནི། །ཆོས་ལོག་ཐམས་ཅད་ནུབ་པར་མཛད། །དེ་ཡི་སློབ་མ་ཞི་བ་འོད། །དེས་ཀྱང་སྔགས་ལོག་སུན་འབྱིན་པ། །ཞིས་བྱའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་ཅེས་ཐེར། །དེ་དག་འདས་པའི་འོག་ཏུ་ཡང་། །ཆོས་ལོག་འགའ་ཞིག་འཕེལ་བའི་རྒྱུས། །ལྷས་བཙས་ཞེས་བྱའི་ལོ་ཙཱ་བ། །དེ་ཀྱང་ཆོས་ལོག་སུན་འབྱིན་པ། །ཞེས་བྱའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་ནས་ནི། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་རྣམ་པར་ཕྱེ། །དེ་ནས་ཆོས་རྗེས་ས་སྐྱ་པ། །ཆེན་པོ་བཞུགས་པ་ཡན་ཆད་དུ། །ཆོས་ལོག་སྤྱོད་པ་ཉུང་ཞིང་ཐོས། །ཕྱི་ནས་ཕག་མོའི་བྱིན་རླབས་དང་། །སེམས་བསྐྱེད་རྨི་ལམ་མ་ལ་སོགས་པ། ཡི་དམ་བསྒོམ་པ་དཀྱིལ་བསྐྱེད་དང་། །དཀར་པོ་ཆིག་ཐུབ་ལ་སོགས་པ། སངས་རྒྱས་བསྟན་དང་འགལ་བ་ཡི། །ཆོས་ལོག་དུ་མ་དེང་སང་འཕེལ། མཁས་རྣམས་འདི་ལ་མི་དགྱེས་ཀྱང་། དུས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱིས་བཟློག་མ་ནུས། །བློན་པོ་སྨྲངས་པ་ཆུང་བ་རྣམས། །འདི་འདྲ་སྤྱོད་པ་བདེན་མོད་ཀྱི། །མཁས་པ་སྨྲངས་པར་རློམ་པ་ཡང་། །རི་བོང་ཆལ་བཞིན་འདི་ལ་སྤྱོད། །འདི་འདྲའི་རིགས་ཅན་འཕེལ་གྱུར་ན། སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་གནོད་མི་གནོད། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱོད་ལ་སློས། །གལ་ཏེ་འདི་འདྲའི་ཆོས་ལོག་གིས །སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་མི་གནོད་ན། །མུ་སྟེགས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ཀྱང་། །སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་ཅི་སྟེ་གནོད། ཆོས་ལོག་གཞན་གྱིས་གནོད་ན་ནི། །འདི་དག་གིས་ཀྱང་མི་གནོད་དམ། གནོད་ཀྱང་སུན་འབྱིན་མི་འཐད་ན། །མུ་སྟེགས་བྱེད་དང་ཉན་ཐོས་སོགས། །འདི་ལ་ཡང་སུན་དབྱུང་ཅི་སྟེ་བྱ། འདི་དག་བསྟན་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར། །མཁས་རྣམས་སུན་འབྱིན་མཛད་ན་ནི། །བསྟན་ལ་གནོད་པའི་ཆོས་ལོག་ཀྱང་། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སུ་ཕྱུངས་ཤིག 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཁ་སྐོང་པོད་དང་པོ།། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2007: 353-355.

11 藏文原文为：བདག་གིས་ལེགས་པར་གོ་མོད་ཀྱི། །འཁོར་དང་ཟང་ཟིང་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །བདག་གིས་སེམས་ཅན་བསྡུས་པ་མིན། འོན་ཀྱང་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ། ཕན་པར་བསམས་ནས་བཤད་པ་ཡིན། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཁ་སྐོང་པོད་དང་པོ།། 2007: 358.

方，他想把它清洗干净时许多人面露不悦，只好停止。梦到很多人以秽物涂抹佛像。此外还梦到文殊菩萨背对自己，圣人龙树（ཀླུ་སྒྲུབ། 约 2 世纪）依靠枯萎的菩提树而座，显露病容。梦醒后他说：“我若写了此书人们不高兴，但如果不写则佛不悦，故应完成这部著作。”在请求上师和三宝原谅以前答应不写的过患后最终完成了此书的写作。[12]

通过以上果让巴所述，我们可以窥知当时萨班写作此书时遇到了一些阻力，受到批评甚至怀疑。除此之外，在噶顿巴・曲贝（དཀའ་སྟོང་པ་ཆོས་དཔལ）所著《三律仪差别论注疏・显扬佛教之方便・胜妙缘起》（སྡོམ་པ་གསུམ་གྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཊཱི་ཀ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ）也有类似记载[13]。由此可见，萨班因写作《三律仪差别论》而招来批评和质疑，对这些问题他并不是充耳不闻，视而不见。通过《致十方诸佛菩萨书》，他回应了人们的批判和质疑，再次强调撰写此论的目的是弘扬正法，破斥邪法：

现在，我合掌祈请十方诸佛：我说了真话还是谎言？如果我真实地进行宣说，所有说了假话的那些人会愤怒。如果不真实地宣说，我担心与您之教言相违。还有，如果我要护持佛教则要破斥一切邪法。如果我要照顾世人感情，对邪法也要褒扬。如果我真实地宣说，则伤害了别人的感情。如果我虚假地宣

12 藏文原文为：དེ་ནས་ཆོས་རྗེ་ས་སྐྱ་པ་འདས་པའི་རྗེས་སུ། སེམས་བསྐྱེད་རྨི་ལམ་མ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལོག་ཏུ་མ་འཕེལ་བ་རྣམས་དགག་པར་བཞེད་ནས། །བསྟན་བཅོས་འདི་བརྩམས་ཏེ་ཕྱེད་ཙམ་ཚར་བ་ན། །བོད་ཀྱི་ཆོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆགས་སྡང་གི་དབང་གིས་བརྩམས་འདུག་ཟེར་ནས་ཆོས་ཉན་དུ་འོང་བ་རྣམས་ཀྱི་གེགས་སུ་སོང་བའི་གཏམ་ཟངས་ཚ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོས་པས། །ཆོས་རྗེའི་དྲུང་དུ་ཆགས་སྡང་ཅན་ཟེར་བའི་གཏམ་འདིས་འོ་སྐོལ་གྱི་ཕྲིན་ལས་ལ་གནོད་པར་གདའ་ལགས་པས། །མི་རྩོམ་པར་ཞུ་ཞེས་ཞུ་བ་ཕུལ་བས། །ཆོས་འདི་ལོ་འདོད་དམ། །ང་རྒྱལ་གྱིས་བྱས་པ་མ་ཡིན། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ཏེ། །ཐམས་ཅད་མ་དགའ་བར་འདུག་པས། །བཞག་པ་ལས་མི་ཤེས་གསུངས་ནས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་སོ། དེའི་མཚན་མོ་མནལ་ལམ་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ཞིག་ཏུ་མཆོར་བ་གཅིག་མི་གཙང་བའི་ཁྲོད་ན་འདུག་པ་ཕྱི་དོར་མཛད་པས། །མི་མང་པོ་མི་མགུ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་པ་བཞག་པ་དང་། །སླར་ཡང་སྐུ་དེ་ལ་མི་མང་པོས་མི་གཙང་བ་བསྐུ་བ་རྨིས་པ་དང་། །འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་སྐུ་རྒྱབ་བསྟན་པ་རྨིས་པ་དང་། །འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་སྐམ་པོ་ལ་རྒྱབ་བརྟེན་ནས་བསྙུང་བའི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་པ་ལ་སོགས་པ་རྨིས་ནས་མནལ་སད་པ་དང་། །བསྟན་བཅོས་འདི་བརྩམས་ན་མི་མི་དགའ་བ་འདུག་ཀྱང་མ་བརྩམས་ན་ལྷ་མི་དགའ་བ་འདུག་པས་བརྩམ་དགོས་གསུང་ཏེ། །སྔར་མི་རྩོམ་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་ཉེས་པ་བླ་མ་དང་དཀོན་མཆོག་ལ་བཟོད་པར་གསོལ་ཏེ། །ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བརྩམས་པ་ཡིན་ནོ། | 见 ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེའི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིགས་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 34.

13 དཀའ་སྟོང་པ་ཆོས་དཔལ་སོགས། སྡོམ་གསུམ། དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་གསུང་རབ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀུན་འདུས་ནོར་བུའི་བང་མཛོད་ལས་པོད་བཅུ་གསུམ་པ། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 143.

说，则会损害佛教。如果我放弃言说，则事理不明。[14]

萨班在其另外一份短文《致圣士夫书》（སྐྱེས་བུ་དམ་པ་རྣམས་ལ་སྤྲིང་བའི་ཡི་གེ）里也同样回应了人们对这部论著内容和措辞的批评，说明写作《三律仪差别论》的原因：

> 此书信致信仰佛教的三藏法师、有智慧的学者、圣士们。如果我所说正确，圣士们会称“善”，但如果我所言有误，请以教与理进行破斥。请圣士们注意，即使我所说正确，所有愚人仍众口铄金进行中伤。真是太奇怪了，愚人修行邪法却嗔恨智者，如同愚人们食毒药后迁怒良医。因此，圆满佛陀之教法，如同傍晚之夕阳，那些低劣之人如同猫头鹰，抬头并尖叫！我将致信给智者、依止智者的修行者和所有珍爱佛教者，愿其以公平心鉴察。[15]

由前述两段引文不难看出，萨班希望佛教界人士就自己所言进行正式的公开讨论，以佛教之教理剖析他提出的观点之对错，并呼吁人们以正直之心伺察自己写作此书的目的。道格拉斯·罗敦则进一步指出：萨班写作《致十方诸佛菩萨书》的原因，就像是西藏宗教界对于萨班《三律仪差别论》和《致圣士夫书》的已有回应或无回应的状况太失望，故他才决定将此事交给释迦牟尼佛来评判公道[16]。简言之，萨班为了回应藏传佛教界对《三律仪差别论》的批评和质疑，对自己提出的佛学观点进行详细解释和补充说明，写了《致十方诸佛菩萨书》等多份书信。

---

14 藏文原文为：ད་ནི་ཕྱོགས་བཅུའི་སངས་རྒྱས་ལ། །ཐལ་སྦྱར་ནས་ནི་དོན་འདི་ཞུ། །བདག་གིས་བདེན་པར་སྨྲས་ལགས་སམ། །འོན་ཏེ་བརྫུན་པར་སྨྲ་བར་བགྱི། གལ་ཏེ་བདེན་པར་སྨྲས་ན་ནི། །བརྫུན་པར་སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་ཁྲོ། །དེ་སྟེ་བརྫུན་པར་སྨྲས་ན་ནི། །ཁྱེད་ཀྱི་གསུང་དང་འགལ་དུ་དོགས། །གཞན་ཡང་བསྟན་པ་བསྲུང་ན་ནི། །ཆོས་ལོག་ཐམས་ཅད་སུན་དབྱུང་འཚལ། །འོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་སེམས་བསྲུང་ན། ཆོས་ལོག་ལ་ཡང་བསྟོད་འཚལ་ལོ། །བདེན་པར་སྨྲས་ན་གཞན་སེམས་བསྙིགས། །བརྫུན་པར་སྨྲས་ན་བསྟན་པ་འཇིག །སྨྲ་བ་སྤངས་ན་དོན་མི་རྟོགས། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 377.

15 藏文原文为：འཕྲིན་འདི་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ། མོས་པའི་སྡེ་སྣོད་འཛིན་པ་དང་། །བློ་གྲོས་ལྡན་པའི་མཁས་རྣམས་དང་། །སྐྱེ་བོ་དམ་པ་རྣམས་ལ་སྤྲིང་། །གལ་ཏེ་བདག་གི་ཚིག་བདེན་ན། །དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་ཞེས་གསུངས། །འོན་ཏེ་འདི་ལ་སྐྱོན་ཆགས་ན། །ལུང་དང་རིགས་པས་སུན་ཕྱུང་ཤིག །གལ་ཏེ་བདག་གི་བདེན་བཞིན་དུ། །བླུན་པོ་ཐམས་ཅད་ཁ་འདུས་ནས། །བདག་ལ་སྐུར་པ་འདེབས་པ་ན། །དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་སུ་གསོལ། །བླུན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དུག་ཟོས་ནས། །སྨན་པ་མཁས་ལ་ཁྲོ་བ་ལྟར། །བླུན་པོ་ཆོས་ལོག་སྤྱོད་པ་ཡིས། །མཁས་ལ་ཁྲོ་བ་འདི་རེ་མཚར། །དེས་ན་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི། །བསྟན་པ་ཕྱི་དྲོའི་ཉི་མ་འདྲ། །སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་འུག་པ་དག །མགོ་བོ་བཏེག་ནས་ཅུང་སྒྲ་འབྱིན། །མཁས་དང་མཁས་པ་བསྟེན་པའི་སློབ་མ་པོ། །སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་གཅེས་པར་གང་འཛིན་པ། །དེ་དག་ཀུན་ལ་བདག་གིས་འཕྲིན་འདི་སྤྲིང་། །གཟུ་བོར་གནས་པའི་ཡིད་ཀྱིས་ལེགས་པར་དཔྱོད། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 401-402.

16 Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, 2002: 241.

（三）国内外研究现状

在藏传佛教史上对萨班《三律仪差别论》及其书信进行研究的诸多人物中，果让巴·索南僧格的著述尤其值得注意。他对《三律仪差别论》做了全面系统的研究，相关著述共计六本，全部收入其文集 ཏ 涵中。第一本是《三律仪差别论注疏·显明佛经密意》。根据果让巴传记记载：果让巴 28 岁时到了吉蔡（སྐྱིད་ཚལ）地方，开始进行讲说。32 岁至 33 岁时撰成《三律仪差别论注疏·显明佛经密意》《三律仪差别论总义·如意宝》（སྡོམ་གསུམ་རབ་དབྱེའི་སྤྱི་དོན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ）等[17]。可见，这部注疏写作于 1461 至 1463 年间。此书主要内容分三部分，在第一部分中，果让巴简要阐述了萨迦昆氏家族的历史及萨班出生、出家、修学等情况，守持戒律的功德以及以闻思修净治相续的功德等。在第二部分中分析了萨班写作此书的背景、目的并阐明了此论著之名的含义。第三部分是《注释》的重点内容，果让巴将《三律仪差别论》的重点内容归结为十一个方面，对这些问题及其支分有关的错乱进行遮止，并宣说证成正确的；第二本名《三律仪差别论总义·如意宝》。作者简述了萨班生平以及写作的目的，重点对文本的主要内容进行详细解释；第三本《关于三律仪差别论的问难及论诤·三律仪舍谬论》（སྡོམ་པ་གསུམ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དྲིས་ཤིང་རྩོད་པའི་ལན་སྡོམ་གསུམ་འཁྲུལ་སྤོང），是果让巴对萨迦派高僧释迦却丹（པཎ་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན། 1428—1507 年）对《三律仪差别论》提出的问题进行答复与论争。释迦却丹曾怀疑该书中原立者不足、经典无来源、承许相违、和具量之经典相违以及与事势之理相违而提出 118 个问题，果让巴大师对这些问题逐一进行回答；第四本是《一切显密经论之要义·潜除心暗论》（མདོ་རྒྱུད་ཀུན་གྱི་དོན་བསྡུས་པ་སྙིང་པོ་ཡིད་ཀྱི་མུན་པ་རྣམ་པར་སེལ་བ），是果让巴大师对《三律仪差别论》全文结构布局的研究，剖析了文章的层次结构，布局安排，实为一个详细科判。第五本是《三律仪差别论补遗·显扬基道果之善说光明》（སྡོམ་པ་གསུམ་གྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་ཁ་སྐོང་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་འོད་ཀྱི་སྣང་བ）。全书共分五部分，主要是阐述和驳斥与别解脱戒、菩萨戒和密乘戒有关基、道、果有关的各种错误见解；第六本是《三律仪差别论补遗略义》（སྡོམ་གསུམ་ཁ་སྐོང་གི་བསྡུས་དོན）。这本书篇幅较小，主要是对《三律仪差别论补遗》所做的一个科判。但是在这些著作中，只有在《三律仪差别论注疏·显明佛经密意》中直接提及《致十方诸佛菩萨书》一次，其他五本书中并未论及《致十方诸佛菩萨书》。

继果让巴之后，萨迦派高僧阿梅夏·阿旺衮噶索朗（ཨ་མེས་ཞབས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས།

17　ཏཱ་སྟོན་ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས། །ཀུན་མཁྱེན་བསོད་ནམས་སེང྄ྒེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ།། http://www.sakyalibrary.com/library/Book/2474d119-63b8-44e6-b7a5-455e8c79b56f.

1597—1660 年）也对《致十方诸佛菩萨书》进行研究，著《致十方诸佛菩萨书摄义概述・文殊喜悦之鲜花供云》（ཕྱོགས་བཅུ་སངས་རྒྱས་འཕྲིན་ཞུའི་བསྡུས་དོན་ཁོག་ཕུབ་འཇམ་དཔལ་དགྱེས་པའི་མཆོད་སྤྲིན་གསར་པའི་མེ་ཏོག）一文。但此文实为一个科判，除了详细介绍《致十方诸佛菩萨书》全篇布局结构外，并没有提及萨班此文的写作背景与原因，也没有对文中所批判内容的来龙去脉和是非曲直进行评价和分析。

目前国内研究方面，学界关于萨班的研究成果主要集中于其生平事迹、政治贡献、《萨迦格言》、因明学、佛学思想等方面。因此，关于《致十方诸佛菩萨书》，目前并未引起学界太多的关注，尚无专门的相关研究，也没有汉译本问世。

国外研究方面，道格拉斯・罗敦于 1985 年以《三律仪差别论研究》一文取得美国哥伦比亚大学博士学位。该论文从多层面对萨班《三律仪差别论》的主体结构、主要内容等进行了探讨。之后他继续深耕这一领域，在 2002 年完成对此书的翻译、注释并由美国纽约州立大学出版[18]。该著主要内容有三部分，第一部分为《三律仪差别论》全部内容的英文翻译，并对相关名词术语及重要问题进行说明和解释。第二部分，选择萨班与当时一些藏族高僧大德讨论《三律仪差别论》中相关内容的六封书信并进行翻译注释。第三部分附录，是《三律仪差别论》全文的拉丁转写以及藏英人名对照、索引。除《致十方诸佛菩萨书》外，道格拉斯・罗敦还把《致恰译师之复信》（ཆག་ལོ་ཙཱ་བའི་ཞུས་ལན）、《致洛沃译师之复信》（གློ་བོ་ལོ་ཙཱ་བའི་ཞུས་ལན）、《致圣士夫书》《致噶当道告哇的复信》（བཀའ་གདམས་དོ་ཀོ་བའི་ཞུ་བ）、《答噶当南卡本问》（བཀའ་གདམས་ནམ་མཁའ་འབུམ་གྱི་དྲི་ལེན）在内的六封书信翻译成英文，并对其中重要佛学概念和相关问题进行注释和说明。此外，他还对这些文章的内容进行大体的分类，将其分为以下四种：第一，回答问题的。如《致恰译师之复信》《答尼木贡钦问》（སྙི་མོ་སྒོམ་ཆེན་གྱི་དྲི་ལན）、《致学贡寺卓衮仁钦书》（ཤོ་དགོན་འགྲོ་མགོན་རིན་ཆེན་ལ་སྤྲིང་བ）、《致噶当道告哇的复信》《致洛沃译师之复信》《答噶当南卡本问》《答洛卓热色大师问》（སྟོན་པ་བློ་གྲོས་རབ་གསལ་གྱི་དྲི་ལན）、《答具证悟者坚波》（རྟོགས་ལྡན་རྒྱལ་པོའི་དྲི་ལན）、《答瑜伽士楚玛巴问》（རྣལ་འབྱོར་པ་སྦྲུ་མའི་་དྲི་ལན）；第二，致群体的开示或书信。如《致圣士夫书》《致木雅邦国书》（མི་ཉག་གི་རྒྱལ་ཁམས་ལ་སྤྲིང་བའི་ཡི་གེ）、《致学贡寺卓众僧书》（ཤོ་དགོན་དགེ་འདུན་ལ་སྤྲིང་བ）和《致诸弟子书》（བུ་སློབ་རྣམས་ལ་སྤྲིང་བ）；第三，致神的反问或呼吁。如《致护教诸神书》（བསྟན་པ་ལ་དགའ་བའི་ལྷ་ལ་སྤྲིང་བ།）、《致尼玛书》（ཉི་མ་ལ་སྤྲིང་བ）以及《致

18 Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, Victoria R.M. Scott, Albany: State University of New York Press, 2002.

十方诸佛菩萨书》；第四，给个人或一般实修者的一些开示。如《为香译师传授之教诫》（ཞང་ལོ་ཙཱ་བར་གདམས་པ）和《致雪域诸瑜伽行者之教诫》（གངས་ཅན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ཆེན་རྣམས་ལ་གདམས་པ）。

值得注意的是，道格拉斯・罗敦对萨班《致十方诸佛菩萨书》的研究做出很大贡献，不仅将其译为英文，还考证写作时间，指出写作背景和原因。此外，关于此文的写作背景，他指出："几乎好像是由于萨班对于西藏宗教界的已有回应或无回应——主要是西藏宗教界对于萨班的《三律仪差别论》及写给西藏《致圣士夫书》的公开信的回应状况太失望，故他才决定将此事交给更高的机构（即释迦牟尼佛）来评判公道"[19]。他将此文归入萨班书信中的第三种类型——致神的反问或呼吁类书信[20]。不足之处是，他对此文本与《三律仪差别论》在思想内容方面的联系未能展开进一步的分析。

（四）《致十方诸佛菩萨书》与《三律仪差别论》的关系

《致十方诸佛菩萨书》是萨班在其名著《三律仪差别论》后以致信十方诸佛和菩萨的名义写成的。两者密切相关，主要体现在以下方面：

1. 主旨相同

从主旨来看，《三律仪差别论》主要内容由四部分构成，即别解脱戒、菩萨戒、密乘戒及对其他迷乱的批判。萨班在这部论著的开篇即开宗明义："此论中吾将阐明：别解脱律仪（སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པ）、菩萨之发心（བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སེམས་བསྐྱེད），密乘之灌顶（གསང་སྔགས་ཀྱི་ནི་དབང་བསྐུར），彼等之仪轨（དེ་དག་གི་ནི་ཆོ་ག）、各个的学处（སོ་སོའི་བསླབ་པར་བྱ་བ）、发心之根本（སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡི་གནད་རྣམས）、空悲心精要（སྟོང་ཉིད་སྙིང་རྗེའི་སྙིང་པོ）、二次第密语（རིམ་པ་གཉིས་ཀྱི་གསང་ཚིག）、智慧大手印（ཡེ་ཤེས་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ）、内外之缘起（ཕྱི་དང་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ）、地道的安立（ས་དང་ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག）"[21]。很显然，这部论著的重点内容就是以上萨班所言的十一个方面的问题。《致十方诸佛菩萨书》篇幅不大，主要结构也是围绕别解脱戒、菩萨戒、密乘戒三乘律仪的开遮差别（གནང་བཀག་མི་འདྲ་བ）、受持方式（ལེན་པའི་ཆོ་ག）等展开，讨论的重点仍然属于前述十一个重点问题的范围之内。因此可以说，此文是对《三律仪差别论》一些重要观点的补充和说明，甚至是其内容的精华性总结。关于这一点，可从果让巴・索南僧格的相关论述中得到印证。他在《三律仪差别论注疏・显

---

19 Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, 2002: 241.

20 Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, 2002: 203.

21 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཁ་སྐོང་པོད་དང་པོ། 2007: 231-232.

明佛经密意》中评价萨班的著作时说：“在内学佛教方面，有许多稀奇殊胜之著述：包括开示般若波罗蜜多修持之《显明能仁密意》(ཐུབ་པའི་དགོངས་པ་རབ་ཏུ་གསལ་བ)，金刚乘方面有《无我母赞释》(རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་ལ་བདག་མེད་མའི་བསྟོད་འགྲེལ) 等，佛经总义方面则有清除邪见之《三律仪差别论》。关于这些论著难点的许多答复以及这一切之精要总摄则是《致十方诸佛菩萨书》等”[22]。

2. 思想内容紧密相关

从《致十方诸佛菩萨书》的内容来看，其所论主题与《三律仪差别论》的内容紧密联系，相辅相成。两者所论主题皆为佛教戒律，主要围绕三乘律仪的开遮差别、受持方式等提出见解。兹仅举如下几例：

第一，胜义发心。萨班在《三律仪差别论》中指出：“所谓之胜义发心，修行所生非仪轨”[23]。对于这个问题，萨班在《致十方诸佛菩萨书》中也说：“当我指出所谓胜义菩提心由法性而得，经典中未宣说其仪轨时，有人责备我所说，这是因为贪嗔而起。您说所谓世俗菩提心由语表而得，因其由仪轨所生”[24]。以上两段话表明，真实的胜义菩提心只有依靠修证力获得，而不依赖仪轨获得。果让巴大师进一步解释说：“般若经中所说胜义菩提心，是在资粮道与加行道阶段，在一个阿僧祇劫因为修行福德和智慧二资粮，在初地之时，无分别之智自然而生”[25]。也就是说，胜义菩提心是通过在一个阿僧祇劫中修行二资粮而证得，不能通过仪轨产生胜义菩提心。但在当时佛教界一些人中出现一种观点，认为通过仪轨可以生胜义发心。在指出由仪轨生胜义菩提心的危害后，萨班在《致十方诸佛菩萨书》中进一步说即使这些是智者所作，亦不能成为仪轨，这些只是佛法之表相。

第二，关于仪轨。萨班在《三律仪差别论自注》中多次提到别解脱戒、菩萨戒和密乘戒学处之开遮问题，重点批判对三律仪仪轨的一些错误认识：“如今有些补特伽罗不信受密宗，却修从度母、忿怒明王到喜金刚、胜乐间的本尊与念咒，做善住及火供等，

---

22 སི་ཁྲོན་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་བསྡུ་སྒྲིག་ཁང་གིས་བསྒྲིགས། དཔལ་ས་སྐྱའི་སྡོམ་གསུམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་གསུམ་པ། པེ་ཅིན། རྒྱལ་ཁབ་དཔེ་མཛོད་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2015: 23. 又见 ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེའི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། 2013: 27.

23 藏文原文为：དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཅེས་བྱ་བ། །བསྒོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེ་སོད་ཀྱི། །ཆོ་གའི་སྒོ་ནས་འདི་མི་སྐྱེ། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 267.

24 藏文原文为：དོན་དམ་ཞེས་བྱའི་བྱང་ཆུབ་སེམས། །ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཐོབ་ཅེས་གསུངས། །ཆོ་ག་གཞུང་ལས་བཤད་པ་མེད། །དེ་སྐད་བདག་གིས་བཤད་པ་ལ། །ཆགས་སྡང་ཡིན་ཞེས་འགའ་ཞིག་སྨྲ། ། ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་ཆོ་ག་ལས། །སྐྱེ་ཕྱིར་བརྡ་ལས་འབྱུང་བར་གསུངས། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 368.

25 藏文原文为：ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་གཞུང་ལས་བཤད་པའི་དོན་དམ་སེམས་བསྐྱེད་ཞེས་བྱ་བ་ནི། །ཚོགས་སྦྱོར་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་གཅིག་ཏུ་བསྒོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས། །ས་དང་པོར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་རང་གིས་སྐྱེ་བ་ལ་འཇོག་པ་ཡིན་ཏེ། 见 ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེའི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། 2013: 114-115.

此与佛教不随顺。如今弃密宗之规，护摩、荼毗及七期，制作擦擦等仪轨，代之以显宗仪轨。般若波罗蜜多乘全部经论中，未说彼等之仪轨”[26]。萨班在此指出，当时西藏佛教中一些人并没有修学密宗，但是却修密宗的本尊，念密宗的咒语，但善住、护摩等依照显宗仪轨进行。萨班认为，这与佛教密宗经典及仪轨相违。萨班在《致十方诸佛菩萨书》中同样提出：“现在在此雪域之地，大多数做善住（རབ་གནས）、护摩（སྦྱིན་སྲེག）、朵玛（གཏོར་མ）、荼毗（རོ་སྲེག）、七期（བདུན་ཚིགས）、中阴（བར་དོ）、颇瓦（འཕོ་བ）以及所缘的分别等仪轨者们和您的教言相违。我看见这其中有很多增删之错误，考虑到这些会损害佛教而遮止。为此，那些厌恶显密经论且信奉低劣上师的大部分愚人毁谤我。请怙主及其子们思惟我所说正确与否”[27]。由前述引文可以看出，萨班在《三律仪差别论自注》和《致十方诸佛菩萨书》中所述具体内容几乎完全相同，都指出了当时藏传佛教密宗中的一些仪轨与佛陀教言相违。不同之处是，在后者中萨班还指出有人对自己进行毁谤，并请怙主佛陀及佛弟子批判自己观点正确与否。

第三，如来藏。萨班在《三律仪差别论自注》中说：“复次亦应当了知，月称于《入中论》中，说如来藏不了义”[28]。萨班在此论著中承许月称（ཟླ་བ་གྲགས་པ། 约 7 世纪 ）的观点，并对一些佛教徒和外道数论派对如来藏的错误认识进行批判。就此问题，萨班在《致十方诸佛菩萨书》中进一步说：“有人将您（指佛陀，译者注）所说如来藏解释为了义。我以教与理证明而宣说其为不了义。您说诸法为‘中观’，破斥有无等边见”[29]。除此之外，《致十方诸佛菩萨书》中还对与二次第、地道的安立、大手印的各种错误认识和修持进行批判，是对《三律仪差别论》相关内容的补充和说明。

---

26 藏文原文为：དེང་སང་གང་ཟག་ལ་ལ་གསང་སྔགས་ལ་མི་སློབ་པར། སྒྲོལ་མ་དང་མི་གཡོ་བ་ལ་སོགས་པ་ནས་བཟུང་དགྱེས་རྡོར་བདེ་མཆོག་གི་བར་གྱི་ལྷ་བསྒོམ། །སྔགས་བཟླ་པ་རབ་གནས་སྦྱིན་སྲེག་ལ་སོགས་བྱེད་པ་ཡང་། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་མཐུན་པ་མིན། །གཞན་ཡང་སྦྱིན་སྲེག་རོ་སྲེག་དང་། །བདུན་ཚིགས་སྣ་ཚྭའི་ཆོ་ག་སོགས། །དེ་སང་གསང་སྔགས་ལུགས་བོར་ནས། །མདོ་མཆོད་ཙམ་ལ་བརྟེན་པ་ཡི། །ཆོ་གའི་རྣམ་གཞག་བྱེད་པ་ཡོད། ཕ་རོལ་ཕྱིན་པའི་མདོ་སྡེ་དང་། །བསྟན་བཅོས་ཀུན་ལས་གསུངས་པ་མེད། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཁ་སྐོང་པོད་དང་པོ། 2007: 304-305.

27 藏文原文为：གཞན་ཡང་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདི་ན། །རབ་གནས་སྦྱིན་སྲེག་གཏོར་མ་དང་། །རོ་སྲེག་དང་ནི་བདུན་ཚིགས་དང་། བར་དོ་དང་ནི་འཕོ་བ་དང་། །དམིགས་པའི་བྱེ་བྲག་སོང་པོ་ལ། །ད་ལྟའི་ཆོ་ག་བྱེད་པ་རྣམས། །ཕལ་ཆེར་ཁྱེད་ཀྱི་གསུང་དང་འགལ། ལྷག་ཆད་ནོར་བ་མང་པོ་མཐོང་། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ། །གནོད་པར་བསམས་ནས་བདག་གིས་བཀག །དེ་ལའང་མདོ་རྒྱུད་ལ་སྡང་ཞིང་། བླ་མ་ངན་ལ་གུས་པ་ཡི། །བླུན་པོ་ཕལ་ཆེར་བདག་ལ་སྨོད། འདི་ལའང་བདག་ཚིག་བདེན་མི་བདེན། །མགོན་པོ་སྲས་དང་བཅས་རྣམས་དགོངས། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 371.

28 藏文原文为：སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་ཀྱང་། །དབུ་མ་ལ་ནི་འཇུག་པ་ལས། །བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོ་དྲང་དོན་དུ། །གསུངས་པ་དེ་ཡང་ཤེས་པར་བྱིས། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞབས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཁ་སྐོང་པོད་དང་པོ། 2007: 250.

29 藏文原文为：ཁྱེད་ཀྱིས་བདེ་གཤེགས་སྙིང་པོའི་སྒྲ །ཁ་ཅིག་ངེས་པའི་དོན་དུ་བཤད། །བདག་གིས་དྲང་བའི་དོན་དུ་ནི། །ལུང་དང་རིགས་པས་བསྒྲུབས་ཏེ་བཤད། ཁྱེད་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་དབུ་མར་གསུངས། །ཡོད་དང་མེད་སོགས་མཐའ་འཛིན་བཀག། 见 ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། 2007: 374.

综上所述，虽然《致十方诸佛菩萨书》篇幅不长，但文简义广，对探索萨班写作《三律仪差别论》的写作背景和原因，同时对于了解萨班因写作此论而招致当时佛教界一些人士的批评、质疑而出现的苦闷、疑惑、无助等心路历程有所帮助。此为其一；其二,《致十方诸佛菩萨书》是《三律仪差别论》核心思想的总结和内容精华，也是对后者相关内容的补充和延伸；其三，这份书信对于了解后弘期初期西藏佛教的基本状况、发展特点等问题也具有研究价值。后弘初期是佛教在西藏完成本土化的关键时期。萨班此文对了解当时藏传佛教见修行状况和佛教本土化的过程、特点及佛教内部关于如来藏了不了义等论诤有所裨益。

二、萨迦班智达贡噶坚赞所造《致十方诸佛菩萨书》译文

顶礼上师和文殊菩萨！

我将致信佛及佛子，他们具足慈心，思维饶益他人，一切所知离诸障碍，智慧圆满。佛及佛子清净如虚空，永远寂静，任运自成众生欲求之事，恒常救苦救难。佛及佛子脱离世间行，如若祈求则毫无欺瞒。

顶礼众生遍知上师无垢足莲，其美名遍传三域，以及自在天、梵天及帝释天。

愿吉祥！我将祈请怙主，您具有慈悲眼，遍知一切，能直接看到世间有情。您起初唯为利他发菩提心，在三大阿僧祇劫中不惜身命勤精修行。其后您于菩提伽耶（བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོ）证得最胜菩提，转稀奇神圣解脱法轮。其后您宣说正法，聚集僧伽，委托殊胜之弟子，教导说："待我灭度以后，彼等以法为师。善护我之圣教，勿使词义衰毁"。怙主您示寂以前，将五百年后的教法委托予各位三藏法师，把护持佛法的所有事务妥善地委托给一切天神、世间首领及强大的施主。此后很长一段时间，圣人、凡夫智者、诸法王及虔诚的施主们恭敬地护佑佛法。

当今之浊世，佛教大部分衰落，正如《俱舍论》(ཆོས་མངོན་མཛོད）中说"圣教被各种邪分别扰乱"[30]。特别是北方雪域之佛教，弥漫着黑暗邪分别。这里的

30 此句在世亲菩萨造《俱舍论》(破说我品第九）中，藏文原文为：ངན་རྟོག་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་པ་འདི་དཀྲུགས་སོ།། 见 འཇམ་དབྱངས་བློ་གཏེར་དབང་པོ། མངོན་པ་མཛོད་ཆ་འགྲེལ། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1996: 78. 玄奘法师汉译为"由鄙寻思乱圣教。"《大正藏》第 29 册，No.1560，1990：324c7。

大部分比丘听闻少，缺少精进。多数勤修律仪者缺少供奉，受到供奉者中却很少持戒善知识。施主对佛法缺少信仰，信徒的供品低劣，供品来自邪命之物。拒绝邪命供品的传法者处境低下。即使他们信仰佛法，却将三藏、四续部等稀有佛典抛至九霄云外，恭敬愚人的谎言甚至超过佛经。他们像抛弃毒物一样，努力地抛弃圣人龙树、无著、世亲（དབྱིག་གི་གཉེན）、陈那（ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོ）、法称（ཆོས་གྲགས）等智者们的教言以及瑜伽自在布日巴（བིརྺ་པ）、圣天（འཕགས་པ་ལྷ）等成就者的教言。但是他们却对骗子编造的各种邪分别特别努力，说“这些是成就者的教言”，并在愚人中将其广为传扬。

此世间的智者非常少，有福德者也非常稀有。因此掌握正法宝——您之教言者则更稀有。如是了知后，担心佛教将会衰落，为了好好净治自己并进而思虑利益他人，我学习了佛教大部分教理。由此我大略窥知了法之根本正确与否。于此请佛及佛子，通达三藏的智者和证得成就的圣士以及具有现前之眼者为我作证。因此，姑且请听我所言正确与否。您的教言中如此云：“比丘及诸智者，当善观我教言，如同炼截磨金，信受非唯恭敬”。此外，我记得在经中如是言：“堪赞者不应贬损，指摘者不应称赞。”

我将阿阇梨宝作寂（རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས）所言当做圣谛：“无信是主要之敌，过度信仰入歧途。是故由量成遍知，非由信成立遍知。”[31]

同样，我看到往昔的智者努力遮止全部经藏和一切重要论典中的各种错乱，成就正确的教法。想要守护这种高尚的行为，我追随他们并对法之差别略作分析。对此，大多有智慧的三藏法师喜悦，但是许多寡闻无智，具贪嗔心的人们则斥责。请一切诸佛见证我的这种增上意乐！如若我所言有误，请你们耻笑我！但如若我的讲说是正确的，你们应该感到欢喜！

我通达声律学、因明学、韵律学、修辞学、辞藻学、词源学，在学者中声名远播。我对三藏的修习闻名于通达三藏诸法师，对四续部的修习亦闻名于通达续部者。三藏四续以外之他法，释迦法王未宣说。以上这些法的教授，如果与自宗的经典相顺则应理。反之，因为与佛语无关，即使是很深奥的教授，也是为外道的教授。这种分析是否应理，祈请诸佛思维。

31 དད་པ་མེད་པ་གཙོ་བོའི་སྒྲ།།ལྷག་དད་ཞེན་ཏུ་གོལ་བའི་གནས། དད་པ་མེད་པ་གཙོ་བོའི་སྒྲ།།ལྷག་དད་ཞེན་ཏུ་གོལ་བའི་གནས། 中的“སྒྲ”字在此段话中字的含义颇为难解，似有误。但查对 1992 年西藏藏文古籍出版社出版的《萨班贡噶坚赞全集》（上中下三册）和 2007 年中国藏学出版社出版的《先哲遗书・萨迦五祖全集对勘本》，均写作“སྒྲ”。译者猜想此字应为“དགྲ”，存疑待考。

如同声律学中有文字、句子、名称、语言、章节等。法蕴，即佛所说教言亦具有修辞、深意、真实、悦耳等诸功德。文字也有长短、极长、厚密字[32]、实词[33]、强弱、轻重、尖音和沉音（ཨུ་དད་ཡ་ནུཏྟ་ར）[34]。因为这些在西藏并未普遍流传，能正确使用者很少。对于以上这些，我按照声明典籍做了长短等区分，然大部分人因未通达声明而认为我所作是错误的。因为这些在西藏并未普遍流传，能正确使用者很少。

声律学方面，我严格按照声律学典籍，著录轻重、休止之分位等，但不懂声律学的人却心生怀疑。我按照学者的经典运用修辞和辞藻等，但是愚人们对这些却不予理会。按照法称《因明七论》（སྡེ་བདུན），我对因明性相的界定和分类，现量和比量，显现和消除，相关和无关以及怎样表达和思量等方面做了深入阐释，且与教理无违。对此，那些讲说错误因明的人却反对。

佛教律藏结集的情况是这样的：因为四种不同的语言，后来律藏被结集为四部，后又分出十八部，每部在开遮方面各有不同解释。我看到四部关于起初受持的仪轨、中间守护的开遮、最后舍戒的方式，以及加持和修复的仪轨（ཕྱིར་བཅོས་པའི་ཆོ་ག）等方面有诸多差别。同样，为摄益众生，般若波罗蜜多乘和密乘次第有别，因此二者的开遮有许多差别。我按照教言对这些内容进行宣说，然而主张“绝对开遮”（ཡེ་བཀག་ཡེ་གནང）等与教言观点相违者却反对。

当我指出所谓胜义菩提心“由法性而得”，经典中未宣说其仪轨时，有人进行责难，说我有贪嗔心。您说所谓世俗菩提心由语表（བརྡ）而获得，因其由仪轨所生。声闻和大乘中，声闻四根本部有不同的发心仪轨。在大乘中也有两种发心仪轨，即唯识派和中观派的发心仪轨。对于这些仪轨，我做了如是区分而宣说，然而多数不知经藏者却辩驳。

我通过教与理证成它的学处之理——自他相换之菩提心。但世人们却嘲笑我。当我依照佛经证成关于其学处的其他之理时他们也很难相信。

现在希求密法者很多，而真正修学密乘者寥寥。聪慧者即使勤加努力也很

---

32 原文为 མཐུག་རྐྱང་། མཐུག 疑为 མཐུག་པོའི་ཡི་གེ 或 མཐུག་པོའི་སྡེ。《藏汉大辞典》中解释为：མཐུག་པོའི་སྡེ，重叠字。如梵文字母 ཀྵ་ཛྙ。张怡荪：《藏汉大辞典》，北京：民族出版社，1993：1211。

33 རྐྱང 在《藏汉大辞典》中解释为：རྐྱང་པ 实词。无前加字及上下加字的单语基。张怡荪：《藏汉大辞典》，1993：99。

34 ཨ་ནུཏྟ་ར 在《梵藏对照词典》中解释为：主要，无上，佛的总称。སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཇ་བ་བོད་རིགས་ཆའང་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་བོད་ཡིག་རྩོམ་སྒྱུར་ཅུས་ཀྱིས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས། སཾ་བོད་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་གསེར་གྱི་ཐེམ་མཛོས། ལན་ཀྲུའུ། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1989: 32. 但此解释似乎与本文语境不符，姑且译为以上含义。存疑待考。

难通达续部的密意，不修学的愚人们又何以了知续部的密意？我看到有人先未依止智者即收徒传法，故导致在密乘中出现许多错误安立。请佛及佛子听我所说是否应理。

如若不修密乘，纵未灌顶亦不违。如若欲修密乘，说必须先灌顶。《大手印明点续》（ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐིག་ལེ）云：“无灌顶则无成就，如同压沙不得油。但凡无灌顶者，以慢心宣说密教，师徒纵使得成就，死后立即堕地狱。是故应勤精进，当从上师得灌顶。”《金刚鬘》（རྡོ་རྗེ་ཕྲེང་བ）中云：“无灌顶讲续，虽善知其意，师及弟死殁，俱堕大号叫地狱”。《最上本初（时轮经）》（དམ་པ་དང་པོ）中云：“无灌顶说密，或修行密法，虽善知其意，堕狱不解脱”。同样，其他续部和一切重要论典中皆宣说得灌顶且具誓言者方可修习密乘。当我如是宣说您所说密意时，那些不知续部的人们辨驳我，甚至那些一无所知的愚人们也指责我。

现在很少见到具性相、有智慧、善知的阿阇梨传授灌顶。但我却看到不知仪轨的愚人们，聚集愚痴的会众，为成百上千弟子等传授前行、正行、结行等全部失坏的灌顶。这样的密咒、等持、仪轨等各方面都和您的教言不相顺，于此如何得成就？

您在《秘密总续》（གསང་བ་སྤྱི་རྒྱུད）中云：“对于特殊之诸业，理应依时而修本尊（ལྷ），非此定不得成就，因其仪轨已失坏”。故由此教言可知，如果仪轨稍有失坏都不能得成就，现在欲通过全部失坏的仪轨得成就者是被魔所欺骗。故当我如理地讲说所有仪轨时许多人很愤怒，无须说有些愚人进行骗子伪造的如亥母的加持、三摩地的灌顶和朵玛的灌顶等仪轨。甚至连自诩为三藏法师的无知之人也信仰这些！如其堪为正法，别有非法者乎？所有显密经中未宣说这些。

有些人说：“上根器补特伽罗由亥母加持而成熟”[35]。然而，没有为任何上、中、下补特伽罗说亥母的加持。如果有，请您见证。我听到有人说：“把羯磨集放到头上就成了比丘”或“俗人做亲教师和轨范师而得近圆戒”。这些观点令智者发笑，但现在没有人嘲笑亥母的灌顶等。若以佛经为量，佛未宣说这类受戒仪轨和灌顶。因为这些皆为错谬之法，圣人们不要为之。具贪嗔心的人反

35　果让巴・索南僧格在《三律仪差别论注释》中说此观点为一些大手印修行者的主张。ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེའི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། 2013：144。

对我遮止这些邪分别，但请佛及佛子见证我所说正确与否。

另外，现在雪域之地进行的善住、护摩、朵玛、荼毗、七期、中阴、颇瓦等仪轨以及所缘的主题大多和您的教言相违。我看见这其中有多寡失宜之许多错误，考虑到这些会损害佛教而进行遮止。为此，那些忿恨显密经论且信奉低劣上师的许多愚人斥责我。请诸佛及其佛子们思惟我所说正确与否。

现在四续部中也有很多错乱的修持。尽管《不空羂索》(དོན་ཡོད་ཞགས་པ) 等为事续的仪轨，然而却看到将它与大瑜伽的二次第等相混。同样，其他续部也有很多错乱的仪轨：我看到居于中间位置的喜金刚、胜乐等主尊被挪走而代以人像。佛像之中有将所净基和能净遇合的缘起，但人身中没有这种缘起。如果上师即佛，仅有佛像就足矣。如果不是这样，以人像代替佛像难道不是造了很重的罪恶？如果不遮止这种错乱的修持则会损害佛教，如果遮止了又会伤害他人的心。

如果不以佛经为量，何需比丘和灌顶等仪轨？如果以佛经为量，为何不按照显密经论进行灌顶等仪轨？

有些僧人知道仪轨有错误，但因欲求侍奉之心仍然传授这些仪轨。这是被魔所欺骗。我看到誓言和律仪中有很多错误安立。我对此进行遮止而遭人非议，只有您可以为我作证。

世尊您将密乘道归为二次第而宣说，但大部分密乘修行者宣称不需要二次第。我以您的教言遮止他们，但这些人对此感到忿怒。我发现修生起次第的大部分人，不知所净基和能净正确遇合之仪轨，只是修行自造的顿生[36]。说顿生是由修行最高生起次第达到究竟的补特伽罗在净治主要圆满次第时所修，但现在的情形并非如此。例如，食物突然出现前难道不需要进行准备？正如若不先修行资粮道与加行道，则不能修无间道顿生，未渐次过十地则不能趋入金刚喻定，未修治生起次第，则不能顿生本尊。

说按照仪轨来念咒，今生可成密咒王，无仪轨而念咒，密咒虽好也仅能得到些小成就。

若能如理清净了知，拙火是生智慧的方便。不清净的拙火，只生暖而非智慧。只生起暖的拙火，是外道而非佛教。风熄和幻轮等方面的安立，佛教和外

36 顿生，刹那生起。密乘行者于刹那顷自己顿然现成本尊身形的观想方法。张怡荪：《藏汉大辞典》，1993：67。

道有相似之处。如果没有纯熟的技能，则无法明辨黄金与黄铜。

您的教言中说，大手印修行也是从灌顶所生智慧和从二次第中所生的殊胜等持。

有些人将唯一白法（དཀར་པོ་ཆིག་ཐུབ）解释为大手印[37]。他们承许："为避免四种过失和三种歧途，应修行本初之心。犹如婆罗门纺线，应使其保持本初、不变、放松的状态。"并说这就是"大手印"。当伺察这件事时我看到：如果保持本来状态，它仅仅是羊毛而已，如果织线则发生改变。由此看出此类譬喻不当。

还看到一些含义的错误：如果仅由避免三种歧途可以成就大手印，则声闻灭尽定也成为大手印。"心想断除四种过失"之分别心并非大手印。但如果没有这样的分别心，也不能断除过失。倘若没有分别心也能断除过失，何故不轻松地为所有众生生起大手印？因此，真正的大手印无过失和歧途，如果有这些则非大手印。因为佛未宣说如此宗规的大手印，由此我不承许续中未宣说之大手印。当我讲说这些观点时不懂续部的人感到愤怒。那些愤怒者和我孰是孰非请佛及佛子伺察。

我伺察九乘次第的安立，然而多数不知续部差别者则对我进行破斥。孰是孰非，也请圣者思维。

有些人说："佛经只有了义，没有密意和隐含义，没有如实和虚假。如果这样宣说了，佛也说了假话。"我清楚地阐明了义和不了义等的安立，但不知三藏的一些人却指责我。是非对错请您明察！

有人将您所说如来藏解释为了义。我以教与理证成而宣说其为不了义。您说诸法为"中观"，破斥有无等边见。我亦照此宗规，不仅讲说时破斥有与无，在修习实相（གནས་ལུགས）[38]，进行回向时也脱离有与无。您说执有是有毒之着相。因此，我在讲说、修行和回向时断除缘有无、有毒诸仪轨。于此，那些承许外道数论派和声闻一切有部之见者则批评我。这些正确与否请您明察。

---

37 关于唯一白法，萨班在《三律仪差别论》中说："有人说：三身者，由唯一白法而生。"但萨班并未说明唯一白法的来源和具体所指。果让巴·索南僧格则在《三律仪差别论注释》中进一步指出："向蔡巴等一些人主张'唯一白法'，即修唯一空性中产生三身圆满之果。"ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེའི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། 2013: 221.

38 " གནས་ལུགས " 一词《藏汉大辞典》中解释为：状况，情形；道理、本质，实质。张怡荪:《藏汉大辞典》，1993：99。道格拉斯·罗敦在英译本中翻译为" meditating on ultimate reality"，即"终极真理"。Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, 2002: 248.

至于地道的安立，有些人说不需要地道。看到有的人混淆了密乘和般若波罗蜜多乘两者共与不共之多数区别。我将按照显密经典，讲说共同和最胜内外地道的正确安立。乌坚（ཨུ་རྒྱན）、杂兰达热（ཛཱ་ལན་དྷ་ར）、雪山（གངས་ཅན）、杂日扎（ཙ་རི་ཏྲ）等内外重要圣地都是十地，但未精勤修学续部的愚人并不能正确通达这些。因此，未过地道而寻找圣地者众多。看到这些与您之教言相违，我对其进行破斥，但这些人与我背道而驰。

同样，关于佛教地道的安立，声闻、般若波罗蜜多与密乘间有些是相同的，也有很多不同之处。对此愚人们全然不知。我按照您的教言讲说，那些有嗔心的人则感到愤怒。这些是非曲直，请佛明鉴。

在遣词用字方面，我按照声律学来讲说同喻省文（འདྲ་མང་པོ）[39]、实词省文(དེའི་སྐྱེས་བུ)[40]、名数省文(བ་གཉིས་པ)[41]、留末省文(ཟླས་དབྱེ་བ)[42]、同位(གཞི་མཐུན)[43] 等。往昔智者们将梵文翻译为藏文时都做了厘定，但是我仍然在不懂声明学的人的译作中发现了各种有关词与义的错误。对这些我将进行修正和解释。在噶、焦二译师(སྐ་ཅོག)[44] 的译作中可以看到有些与声律学略有不一致。有些翻译是意译，有些古词难以理解，有些保留了以前的形式，有些按照新文字厘定做了修改，有些词汇则保留了梵文原貌，有些因为特殊的梵文术语的原因，使同一梵文词语因解释不同导致藏语中出现不同的译法。关于这些词和义的异同，即使学者都很难完全通达，更遑论愚人！我通过学习名言做到善巧通达，但人们由于有嗔心和愚痴而轻视我。在这方面，我是否已通达，佛及佛子皆知晓。

39 萨班在此文中写作 འདྲ་མང་པོ。应为 འདྲ་མང་པོའི་བསྡུ་བ 的缩写。《藏汉大辞典》中解释为：略去比方和被比事物间的如、同、相似等词的省略法。如云美容如月，径作月貌。张怡荪：《藏汉大辞典》，1993：2000。

40 萨班在此文中写作 དེའི་སྐྱེས་བུ。应为 དེའི་སྐྱེས་བུའི་བསྡུ་བ 的缩写。《藏汉大辞典》中解释为：略去词间所有啭声，但留实词的省略法。如云："于入城"，略作"入城"。张怡荪：《藏汉大辞典》，1993：1293。

41 萨班在此文中写作 བ་གཉིས་པ。应为 བ་གཉིས་པའི་བསྡུ་བ 的缩写。《藏汉大辞典》中解释为：梵文语法中略去名词和数量词中间的啭声的省略法。如云："所计之行（五行家所说物质元素），有数为五"，便可略为"五行"。张怡荪：《藏汉大辞典》，1993：1801。

42 萨班在此文中写作 ཟླས་དབྱེ་བ。应为 ཟླས་དབྱེ་བའི་བསྡུ་བ 的缩写。《藏汉大辞典》中解释为：略去前面诸词间的判位词，只留最末一个判位词的省略法。如云前往天竺、前往克什米尔、前往尼泊尔，径可略作前往天竺、克什米尔、尼泊尔。张怡荪：《藏汉大辞典》，1993：2484。

43 同分，同位。异体的两种事物同时存在于一处。如说金瓶，此既是金，又是瓶，故说名同位。张怡荪：《藏汉大辞典》，1993：2419。

44 东噶・洛桑赤列先生解释为："地名噶和焦。以及出生于此地的两位译师拜则和焦・鲁坚赞"。དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས། དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2022 ：207。《藏传内明学名人辞典》认为，噶瓦拜则和焦若・鲁坚赞为公元 8 世纪时期的译师。ཆ་རིས་སྐལ་བཟང་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་བསྒྲིགས། བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་མི་སྣའི་ཚིག་མཛོད པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2021：52，253。

众生批驳正法，大部分世人却称赞之。然而我因为破斥非法而遭到许多世人诋毁。佛悲悯世人，但大部分世人不能随行之，他们跟随具有花箭（སྐྱེ་བྱེད་མེ་ཏོག་མདའ་ཅན）的欺瞒者—欲天。呜呼！福德浅薄之人因为断了信佛的福分而供奉魔。

因此，虽然对词和义正确与否所做的伺察与教理相符，但是对我所做的破立，大部分世人却因为嗔心而诋毁。然而有遍知一切之眼的佛及佛子却欢喜。正如龙树菩萨所言一样发生的：“如来宣说佛法，虽非诤论而说，然如以薪益火，点燃他人之见。”

虽无藐视他人之心，但我依照您的经藏进行讲说，也损毁了他人的宗轨。如果使粉线一直保持端直的状态，会妨害狡诈者的心。同样，当我正确地证成您的教言时，信服伪造之法者感到不悦。我没有嗔心，只因想护持佛法而真实地宣说却招致对方愤怒。但如果我为此说谎则造了很重的罪业。

现在我合掌祈请十方诸佛：我所说是真话还是谎言？如果我真实地进行宣说，所有说谎者会愤怒。如果不真实地宣说，我担心与您的教言相违。另外，如果我护持佛教，定要破斥一切邪法。但如果我只顾及世人感受，则会助长邪法。如果我真实地宣说，则伤害了别人的感情。如果我虚假地宣说，则会损害佛教。如果我放弃言说，则不能通达事理。因此，现今做正确之事非常困难！

据说有个名叫“艾扎”（ཨེ་ཊ）的大仙人遮止杀生的供施，但那时喜欢食肉的夜叉们杀了他。直至现今，在那里仍有名曰“艾扎战斗”（ཨེ་ཊ་གཏུགས་པའི་ས）的地方。听说宣说正法的大比丘以及慈悲的妙花月菩萨（མེ་ཏོག་ཟླ་མཛེས་ཐུགས་རྗེ་ཅན）[45]，因为宣说正法被国王杀害。此外，因为正确宣说正法，那些说法者不为世人善待，所以请悲悯、保护他们。

我合掌祈请十方诸佛及佛子，请看看这些苦难的众生。请求您将他们从魔之诸业中解救出来，并给予各种加持。我皈依您——殊胜导师，您以共同和殊胜之法，护佑一切众生，成办所有自他之事。集诸佛智慧身于一体的文殊菩萨，以殊胜比丘身示现而断除我的迷乱。在天空中传来这样的声音：“长期以来，此即你的善知识”。顶礼您——善巧讲说之师。有的人抛弃了佛经，被邪

45 寂天菩萨《入菩萨行论》中说：“妙花月虽知，国王有害意，然为尽众苦，不惜殉自命。”藏文原文为：དེས་ན་མེ་ཏོག་ཟླ་མཛེས་ཀྱིས། །རྒྱལ་པོའི་གནོད་པ་ཤེས་ཀྱང་ནི། །བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་མ་བསལ་ཏེ། །མང་པོའི་སྡུག་བསྔལ་ཟད་འགྱུར་ཕྱིར། ། 见 ཞི་བ་ལྷ་དང་རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། སྤྱོད་འཇུག་རྩ་འགྲེལ། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2001: 6.

见的黑暗遮蔽，但是愚人却虔诚地依止他，认为“这是清净的善知识”。世人即使得到毫无过失、具有功德，按照佛的教言修行的最胜上师亦不虔诚信仰。诸佛之化身，文殊菩萨之性相，以凡夫之身示现。我虽清楚地知道这些，但由于无明，即使看到了又好似没有看到。业的习气很重。但是当您给我灌顶并开示其含义时，我的疑惑顿释。我敬礼您——良言之教授者。

怙主您舍弃年寿之行蕴，勤精地赐予我殊胜教言。当我尽最大努力修行时摆脱了那些违缘。因此，您之赐教如其所言一一实现了。我皈依您——实语佛。

如果为业的洪流所驱使则内心很难得到自由。请您看看我，您是世间怙主，是清除罪业之力所致过失的殊胜津梁。向您合掌供奉，从我内心深处以畏惧的心屡次三番祈请忏悔所有罪过。请佛及佛子根除所有众生罪过的种子。

具慈悲心的怙主请须臾留意！这些众生失去了智慧之眼，他们被信任的挚友所欺骗，在悲惨的路上徘徊，荷负着痛苦之担。他们周围遍满敌人，眼睛凹陷，忍受饥馑，痛苦不堪，不断呻吟。请看看这些无依无靠的世人。我们皈依您，您起初如此宣说：“无依怙之人，现在我成为你的怙主。”您具有坚固誓言的慈悲心，我们很畏惧痛苦之海，它因业力难以回转。请怙主救度我们！

此外，我还要请求：请以坚定的精进看看我们。我请求您看看，摩揭陀（མ་ག་དྷ）、憍萨罗（ཀོ་ས་ལ）、瓦达萨拉（བནྡྷ་ལ）、毗舍离（ཡངས་པ་ཅན）、乌丈那（འཕགས་རྒྱལ）、瓦拉纳西（འཁོར་མོ་འཇིག）、迦毗罗卫（སེར་སྐྱའི་གྲོང་ཁྱེར）[46] 以及其他地方。请看看这些地方的寺庙、三藏法师、僧伽和您的圣教以及众生的苦乐等。邬坚（ཨུ་རྒྱན）、贾朗达尔（ཛཱ་ལན་དྷ་ར）、孔卡纳（ཀོངྐ་ན）、天竺（སིན་དྷུ）、迦湿弥罗（ཁ་ཆེ）、卡夏（ཁ་ཤ）、玛卡（མ་ཁ）、于阗（ལི་ཡི་ཡུལ）、霍尔（ཧོར）和大霍尔（ཧོར་ཆེན་པོ）、哈兰山（ཧ་ལ་ཤན）及其毗邻之地（ཉེ་བའི་ལྗོངས）、汉地（རྒྱ་ནག）和大汉地（རྒྱ་ནག་ཆེན་པོ）、犍陀罗（གནྡྷ་ར）、迦摩缕波（འདོད་པའི་གཟུགས）、赤铜洲（ཟངས་གླིང）和金洲（གསེར་གྱི་གླིང）、月洲（ཟླ་བའི་གླིང）和狮子洲（སེང་གེའི་གླིང）、班噶瓦热扎（ཧྭནྟ་བ་རཏྣ）等南北之地，以前都是您的佛法弘扬的地方。

至于雪域之北，众生怙主您曾经预言：“我寂灭两千五百年后，佛教将广弘于称为蕃和大蕃的地方。”怙主您还曾授记：我将双眼注视此地正法的守持、

46 这几个地名在翻译过程中参考了道格拉斯·罗敦的梵文转写及其译文。Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, 2002: 251.

念诵、经忏、听闻、讲说和修行。

虽然如此，现在的众生福德浅，这个时代也成为浊世。佛陀的教法被伪造之法毁坏[47]。由此之故，众生正经历着难以忍受之苦。如同被猎人追逐的野兽，因为恐惧而脚步蹒跚，眼睛眈眈。他们的身体被风寒折磨，腹中空空，饥饿难忍。有的被病魔摧毁，有的被亲人遗忘，有的阻塞于路，有的心识迷乱，有的则被魔所怨福分已尽。请佛及佛子看看昔日恶作异熟成熟的我们！

您赞扬善趣，说“人的世界是善趣”。然而请您迅速从这个“善趣”之苦中解救我们。尽管有的人皈依了他人，但这种皈依看上去也是被欺骗。我们皈依您，没有欺瞒的最圣导师。

祈请慈悲怙主，须臾注视地狱众生所居之地。请看看等活地狱、黑绳地狱、众合地狱和大呼叫地狱，以及难以忍受的无间地狱。请看看烧热地狱中的众生，他们被火燃烧的兵器之雨所折磨，只能发出微弱的呻吟，不能大声哀号。如何治愈那些体生疮疱，寒冷使身体无法移动的地狱众生？怙主请您告诉我，能为那些长期被饥渴折磨，渴望得到饮食而哭泣的饿鬼们做些什么？

请慈悲、仁慈的怙主看看恶趣之地，它们相食而惊恐万分。有的被烧死，有的被捕获而挖出内脏。请怙主悲悯它们！

天和非天所居之善趣，痛苦亦超乎想象。快乐一经产生旋即被苦所灭，他们痛苦呻吟着堕入恶趣。请慈悲怙主看看他们！如果您的慈悲不趋入造业的众生，难道趋入那些安乐的众生？

可以看到医生治愈患者，有的人护送旅客，给盲人导盲，给贫民布施，救助即将被杀者。如果那些愚昧、缺少悲悯且能力贫乏者也努力地以这种方式饶益众生，对于遍知一切、寂静慈悲、能力无穷且愿意绕益一切众生的您而言利济他人是合宜的。如果因众生业之异熟成熟而不能帮助他们，为何他们最初造业时您不进行阻止？如果不能阻止，在徒众中所传“我是一切智”之狮子吼的意义是什么？在此情形下，如果外道和魔众由此进行辩难，我如何做出与佛法相随顺的回答？

您具有慈无量、悲无量等“四无量”心，无碍具有天眼通、神境通等“六

47 此段藏文原文为：སངས་རྒྱས་བསྟན་པའི་གཟུགས་བརྙན་གྱིས། །ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ཆུད་ཀྱང་གསན། 译为“佛陀教法的影子，毁坏了您之教法。”笔者参考道格拉斯·罗敦的译文，对内容做过润色。Jared Douglas Rhoton, *A Clear Differentiation of the Three Codes: Essential Distinctions among the Individual Liberation, Great Vehicle and Tantric Systems*, 2002: 252.

神通”。那么您为何不以慈悲救护，以神通调伏众生？您自己说如果佛子不示显神通使有嗔心的人心生畏惧则是过失。如果您拥有三神变而导致这种过失，诸佛子岂不与您一样有过失？如果有人这样进行发问，我怎样回答？

如果您具有如来十力，即使是魔之力也能摧毁，那么当那些能力平平者损害他人时您为何不进行阻止？怙主，如果您具有救护所有众生的十力，对于那些无助的众生而言您的自在是什么？

您拥有将无幻化为真，将此转变为彼的“四清净”。现在就是成就您功业之时。您以虚空藏的等持解除众生之苦。请看看那些厄难之众并使之趣入此定。

您的慈悲，每天六次审视世间众生。您的无忘失性，也常常思量利益众生。您没有烦恼，灭除自己和他人的烦恼。现在为了灭除众生的烦恼，我祈请您。因为您已得到了健行等各种等持，可以毫不费力的进行这项事业。因此，请您摄受我们，您有四无所畏，在不被其他外道所害的徒众中发出狮子吼——照亮整个世界！

我们祈求您，具唯佛所有的十八不共法的世间和出世间的上师。您妙善修习殊胜方便而具有通达法性的智慧。如果思维您的功业，是这样的不可思议：在法界宫您为诸佛示显法身；在密严刹土您为殊胜佛子示显报身；在无边刹土为众生示显各种应身。为了调伏诸神，您以变化身驻于兜率宫；您化身工匠调伏乐神欢喜王；为了调伏一些难调伏者，示显种种殊胜稀有化身。为了调伏世间护法，您在须弥山顶幻化的坛城中为其灌顶而调伏；为了调伏魔轮王（བདུད་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར），您以金刚拉姆（རྡོ་རྗེ་ལྷ་མོ）环绕自己；为了调伏人众，您参加各种年轻人的嬉戏。为了破斥苦行难忍，您苦行六年。您以本生使净饭王（རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང）悦意并由坏六界而调伏。您化现转轮王身而调伏布勒那达王（རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་པི་ལིནྟ），仙道王（རྒྱལ་པོ་ཨུ་ཏྲ་ཡ་ན）仅仅看见您的画像便调伏了。

通过文殊菩萨神变调伏天人和魔部并通过佛法而使其得到解脱。他开示如同布匹般大小之教授而净治阿闍世王（རྒྱལ་པོ་མ་སྐྱེས་དགྲ）之罪；使比丘阿罗汉堕入地狱而后长养之。金刚手大势至以巨力杀大自在天并调伏之；他使魔军畏惧而调伏，以赞扬调伏天船天女（ལྷ་མོ་ནམ་གྲུ）。观音菩萨以其慈悲，运用明咒的仪轨以及配制的药丸很好地治愈有疾之人。同样，有悲心的佛子以三神变调伏他人；声称他们保护世人如同保护独子一样。

您派遣舍利子（ཤཱ་རིའི་བུ）等大声闻去调伏难化之地舍卫城（མཉན་ཡོད），派迦留陀夷（འཆར་ཀ）以唤起信仰，派遣圣人迦旃延（འཕགས་པ་ཀཱ་ཏྱཱ་ཡ་ན）调伏当地另

一国王。所有一切都以合宜的方式进行调伏。对于这样不可思议的功业，有谁听到或看到后不觉惊奇？您以前所做各种功业，若不都是为了现在那些可怜、没有依怙和导师、愚蠢且迷失方向，像进入捕兽陷井之众生，请告诉我何为您的慈悲？

据说毗湿奴（ཁྱབ་འཇུག）想利益世间，故将自己化现为罗刹（དགའ་བྱེད）、持斧罗摩（དགའ་བྱེད་དགྲ་སྟ་ཅན）、人狮那罗辛哈（མི་ཡི་སེང་གེ）、侏儒筏摩那（མི་ཐུང）等各种形象，努力地调伏凶猛、不信教的众生。虽然他没有听闻圣法，亦未发菩提心，然请怙主看看其利他之行！

帝释天（བརྒྱ་བྱིན）、大自在天（གཙུག་ན་ཟླ་བ）、梵天（དབྱིག་གི་སྙིང་པོ）、火神（བྱིན་ཟའི་བདག）、财神（ནོར་ལྷ）、阿耨达龙王（ཀླུ་རྒྱལ་མ་དྲོས་པ）、广财子龙王（ནོར་རྒྱས）及海龙王（རྒྱ་མཚོའི་རྒྱལ་པོ）等，尽管未听闻圣法，亦无无所缘之慈悲。但他们各自尽其所能帮助别人。虽未委托日月星辰，但它们在天空中运行且守护地球。即使非情的如意宝和如意树也充满希望。

怙主，当您发菩提心时降生为天神之主，努力地制止世间贪酒之人。据说您降生为梵天大王时，您为持邪见的国王显示奇异之身从而回遮其邪见。当您成为大菩提时，勤精修习神通，以佛法调伏了由恶知识摄持的国王及其侍从。在这些本生中，您显示了各种神奇。更为神奇的是，为了保护他人生命，您甚至舍弃了自己的生命。

怙主当您在因位发菩提心时，纵然未渡世间法但却利益、救护我们。现在已经获得最圣果，您注视众生之苦而不看受苦者。那么何为您的慈悲？

以慈悲之眼鉴察那些被苦痛、恐惧催逼而皈依您的人有何过失？虽然您对众生造业无能为力，但是如果您仅为那些苦难者赐教又会怎样？即使未利益世间之人，也要患难与共。说即使怙主您只做了其中一部分，也会成为慰藉。呜呼！如果现在怙主您仍然不看看我们众生，现在谁会成为我们的护佑者？

正如有些幻化王为了解脱而努力幻化，幻术师以幻化之军而摆脱恐惧，我们祈求怙主通过您的神通使我们摆脱恐惧。

尽管怙主您利益所有众生，但是外道和魔视您为敌。提婆達多（ལྷས་བྱིན）和善星（ལེགས་པའི་སྐར་མ）比丘等即使成为弟子，但最终仍与您背道而驰。如果作为遍知也不能使怀有各种希求的众生欢喜，那如我一样的低劣者要想成办众生之事岂不可笑。

愚人我受这句话鼓励而产生勇气：“犹如慈母尤为怜爱病儿，佛及佛子倍

加悲悯低劣之人。”往昔法王为了世人安乐，制定了不管人们如何议论嘲弄，国王都不许发怒的制度。据说在诸佛的戏剧中具慈悲的忿怒明王有力地激发并加持诸佛。如是了知后，无知如我固执地反复请求慈悲的怙主您。请怙主您听闻我这样请求的这份信后，即使不能直接对众生开示，也请您回信赐以我们教言。

了知您的功德，感念您的恩德。因此，我以如同微尘般之躯体恭敬顶礼您。我以内外、秘密、真实、有形的、无上无边的供云供养您的功德海。

我们如果被业之风驱使，会堕入罪恶海。因此，我们要完全忏悔自己的恶业，随喜世间佛之弟子，独觉佛，佛及佛子等所作功德。

认为世间是愚昧的，您没有转法轮。我们世间人以及天神请求您宣说佛法[48]。为了宣说佛陀出世之难得，我们祈求那些欲涅槃者为利益众生而常驻世间。直至获菩提间，我们要完全皈依毫无欺瞒，救离我们摆脱世间苦难之最胜三怙主。为了众生的安乐，我们在佛前皈依并发殊胜的菩提心，然后做利他之行。远离执有无之毒，我们按照文殊菩萨悦意的方式回向此善或他善。

我还要呈请您——殊胜之佛。往昔他人为了让忧苦者离苦得乐也没有想到这种回向方式。我随喜您的殊胜之见：“对于应调伏之子而言佛永不逾期。”我愿到所有非您的徒众前，显现千变万化，改变心意使之趋入您的圣教。您虽有无不知己舍，但是您的教言中说应妙观察而行舍。我将通过勤精努力，使那些被您行舍的众生成为您的徒众。

您心中有数，抉择适如其分。对尚不合宜的众生没有进行宣说事业。但我要到他们那里使之成为接受佛法者。您说“接受业应如接受自己一样”，那些无法忍受痛苦者，即使有了善巧方便和慈悲也不能得救。让我到您的不可救治者中去，即使不能解除其痛苦，也愿做其难友。利益众生很困难，尽管我们进行帮助也难使其愉悦。即便我不能利益众生，但愿以悲心开示他们。

太阳虽然光芒万丈，但人如果失明则不能看到光亮。即使有好的珍宝矿源，如果不努力挖掘则无所得。受到医生救治的病人，如果被魔摄受则变得暴怒。慈悲主您虽然存在，但那些痛苦之人很难得见。如同生活在黑暗中的人憎

48 བདག་ཅག་ལྷག་བཅས་འཇིག་རྟེན་རྣམས 中的“ལྷག་བཅས”（有余，剩余）一词在此段话中字的含义颇为难解，貌似有误。但查对了 1992 年西藏藏文古籍出版社出版的《萨班贡噶坚赞全集》（下册）和 2007 年中国藏学出版社出版的《先哲遗书・萨迦五祖全集对勘本》，均写作“ལྷག་བཅས”。译者猜想此字应为“ལྷ་བཅས”。存疑待考。

恨太阳的光明，生活在罪恶中的人则怨恨救怙主您。看到这些愚人，请怙主您通过千变万化显现在每个人面前，宣讲他们喜欢的佛法并解除其痛苦。诸凡您没救渡的众生，但愿我能够救渡，超过诸佛的事业。

在您的心中，我的这封信的目的即使不写也非常清楚。然而为了消除心中的苦痛给您写这封信。和我一样的说法者如果真实地宣说，会使对方不悦，如果不真实地宣说，则担心造下重罪。

在此浊世中我被宿习业力所引而生在雪域。但因为被您的慈悲所摄持而有了信仰佛法的智慧。然而，为了完成您的教言而招致许多士夫的嫌恶。考虑到此，请您区分谁对谁错并明示于众生。

愿我在生生世世中成为善逝教法的持教者，能使圣上师喜悦，并成为众生依怙。愿由我和他人很好地成办的所有此善及他善之根，断除所缘有无之毒，成为众生的遍知友。

萨迦班智达致十方诸佛菩萨书毕。

◆ 贾学锋　宁夏大学马克思主义学院副教授
朱宣锦　宁夏大学法学院宗教学硕士研究生

A Textual Research on the Life of Khro phu Lo tsā ba Byams pa'i dpal (1172-1236)

Kalsang Jamyang and Sangya Drolma

(Mianyang Techers' College)

This study examines several biographical texts pertaining to Khro phu Lo tsā ba Byams pa'i dpal (1172–1236) and cross-references them with accounts from Tibetan texts such as *Deb ther sngon po*, *Lho rong chos 'byung*, and *Mkhas pa'i dga' ston*. Through this comparative approach, the study firmly establishes the birth and death years of Khro phu Lo tsā ba as falling between 1172 and 1236. The article provides a detailed examination of his life, with a specific focus on his remarkable accomplishments, including his invitation of Indian Paṇḍitas to Tibet, his prolific translation of Buddhist scriptures, and his significant contributions to the construction of the Maitreya statue. Additionally, it offers an insightful analysis of his later-life events and rectifies inaccuracies found in previous Tibetan historical records. Furthermore, the study delves into Khro phu Lo tsā ba's decision to renounce monastic life and the resulting birth of his son in his later years, which contributed to a scarcity of records about his late life in historical documents. Through a careful interpretation and examination of textual materials, this article posits that Khro phu Lo tsā ba, whose exceptional talents emerged at a young age and whose unwavering commitment to his pursuits endured throughout his life, played a pivotal role, either directly or indirectly, in the "rectification and restoration of orthodoxy" (*sdom rgyun*) of the Tibetan Buddhist Vinaya tradition and shaping the cultural framework of the ten fields of knowledge (*rig gnas bcu*), even if he did not fully realize his aspiration to revitalize the Khro phu Bka' brgyud tradition.

Annotated Translation of *The Letter to the Buddhas and Bodhisattvas of the Ten Directions* Composed by Sa skya Paṇḍita Kun dga' rgyal mtshan

Jia Xuefeng and Zhu Xuanjin

(School of Marxism, Ningxia University ; Law School, Ningxia University)

The collected works of Sa skya Paṇḍita Kun dga' rgyal mtshan (1182-1251), include a substantial number of epistolary writings, among which *The Letter to the Buddhas and Bodhisattvas of the Ten Directions* holds significant importance. In this text, Sa skya Paṇḍita supplements and elaborates on the Buddhist perspectives on the "Three Codes" that he proposed in *A Clear Differentiation of the Three Codes*, addressing criticisms and doubts from the Tibetan Buddhist community of his time. This study provides an annotated translation of *The Letter to the Buddhas and Bodhisattvas of the Ten Directions*, analyzes its textual features and historical context, and explores its relationship with *A Clear Differentiation of the Three Codes*.